

TWENTSE POST

MAANDBLAD VOOR TWENTE

HET LANDSCHAP – DE STRUCTUUR
DE NATUUR – DE MENSEN – HET
LEVEN – DE CULTUUR – DE VOLKS-
TAAL – DE GESCHIEDENIS – DE GE-
BRUIKEN – DE STREEKBELANGEN
DE ALGEMENE ONTWIKKELING

HFD. RED. J. W. M. GIGENGACK

NR. 8 AUG. 1971 10^ƒ JRG.

Uit de inhoud:

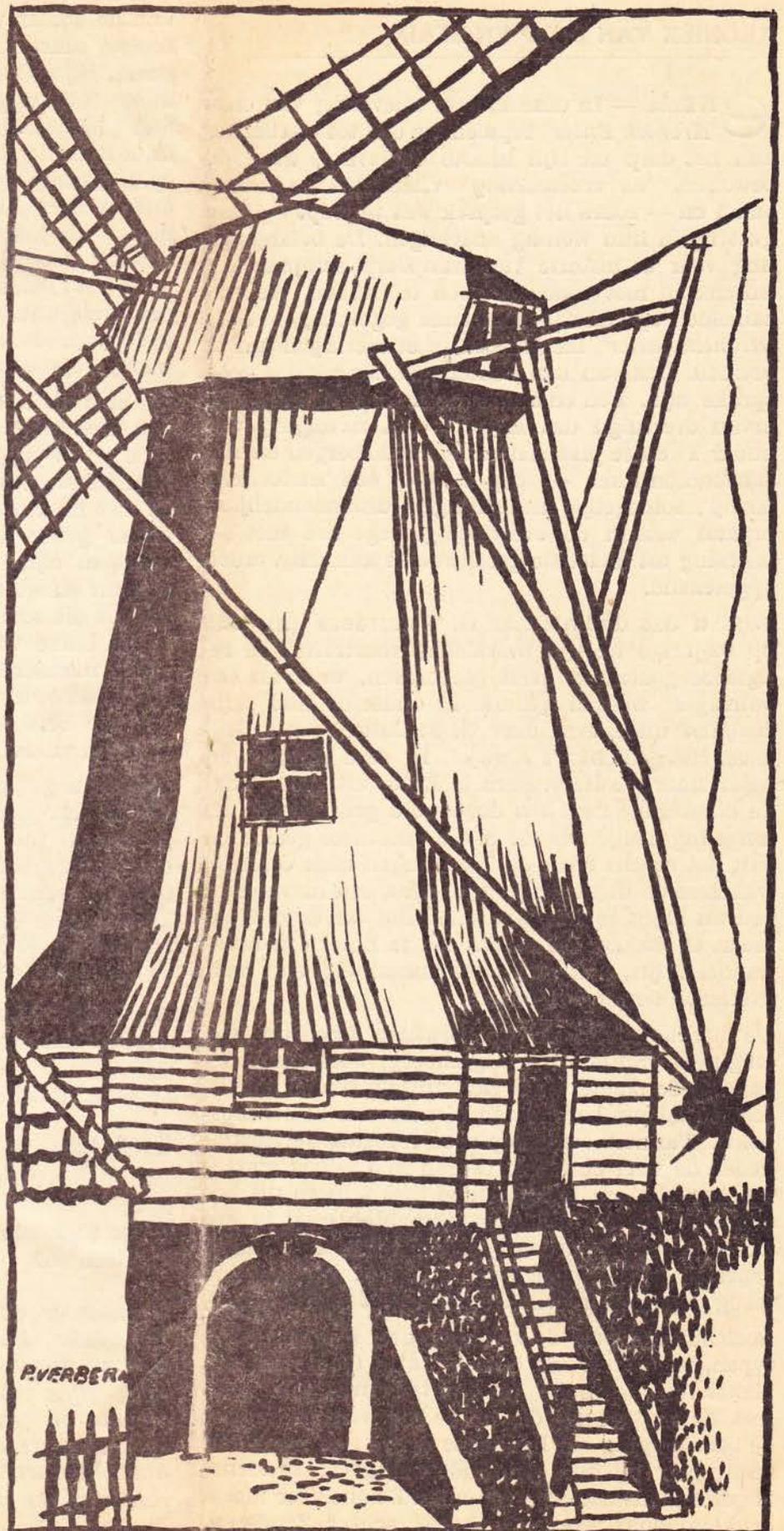
◆

de windmolens van Enter

◆

Redactie en Administr. TWENTSE POST
(waarin opgenomen tijdschrift Twenteland)
Beekstr. 5¹ Hengelo (O.) Tel. 17987
Amsterdam-Rotterdam Bank, Hengelo
Postrekening: 820018 t.n.v. Twentse Post
Abonnements-prijs ƒ 3.50 per half jaar
Losse nummers 75 cent per exemplaar

Advertentie-tarieven op aanvraag. Geheel of gedeeltelijke
overname van artikelen enz. zonder toestemming van de Uit-
geefster verboden. Alle publicaties blijven eigendom v.d. Uitg.

KRONIEK VAN DORP EN STAD

EENTER — In deze laatste aflevering van onze 'Kroniek Enter' bepalen we ons tot een bezoek aan het dorp en zijn naaste omgeving, waar de bewoners 'de vreemdeling' vriendelijk te woord staan en — zodra het gesprek wat uitloopt — hem gastvrij in hun woning ontvangen. De belangstelling voor de historie van hun Dorp schijnen alle Entenaren met elkaar gemeen te hebben. We verzamelden op één dag voldoende gegevens, om deze 'Kroniek Enter' met meerdere afleveringen uit te breiden. Daarvan kan echter jammer genoeg geen sprake zijn. Een en ander heeft ons in elk geval ervan overtuigd dat Enter — in navolging van ander Twentse plaatsen, zoals Haaksbergen en Enschede/Lonneker — rijp is voor een 'Historische Kring', zomogelijk met een eigen (driemaandelijks) orgaan waarin de overvloedige gegevens met betrekking tot de lokale geschiedenis kunnen worden opgetekend.

Wist u dat de Entenaar G. Waanders (in 1936 op 52-jarige leeftijd overleden) voortreffelijke religieuze gedichten heeft geschreven, waarvan een twintigtal werden gebundeld onder de titel 'Mijn Belijden' uitgegeven door G. F. Callenbach te Nijkerk. Het gedicht „'t Kerkje" in deze bundel verwijst naar de Herv. Kerk te Enter uit 1709, waar de dichter als kind ten doop werd gedragen en als jongeling belijdenis deed. In meerdere gedichten valt het accent sterk op 't verlangen naar eenheid, waarmee de dichter zijn tijd bijna een halve eeuw vooruit blijkt te zijn. Een familielid van de dichter, mevr. G. Bakker-Waanders, die te Enter een boekhandel drijft, wist allerlei herinneringen aan haar overleden oom op te diepen.

De direkteur van de Coöperatieve Landbouwvereniging te Enter, J. A. Ligtenberg, wees ons hulpvaardig de plaats, waar zich vroeger een schipleide met zwaairom bevond ten dienste van de scheepsbouw. Wanneer een zomp voor reparatiewerkzaamheden de werf op moest, waren zo'n vijftig stevige kerels nodig om het gevaarte met touwen uit het water te trekken, welke mankrachten eerst in het Dorp moesten worden 'gerecruteerd'. [Op enkele aspecten van de Regge-schipperij hopen we nog terug te komen in een *Kroniek van 't stadje Goor.*]

Boeiend zijn ook de verhalen over diverse dorps-typen, zoals over 'de Geele' (Jans Geels) die in dienst van 'de Boone' (fa Roetgerink) vele jaren met 'de ben' (korf, die op de rug werd gedragen) de boer op ging om handel te drijven en meer dan zestig jaar bij zijn genoemde werkgever in dienst is geweest als manufje-van-alles. De ene keer moest er klomphout worden gehaald achter Zenderen.

Van de bomen werden vloten gemaakt die dan de Loolee afdreven, waarbij Jans op de stammen stond. Bij de stuw in Almelo kwam Jans aan wal, want als die opgetrokken werd dan ging het er van. Met grote snelheid dreven de bomen de Loolee af in de richting van de Regge. De vloten werden dan op de Entergraven en tot bij de werf gebracht. De andere keer hielp Jans op de drukke Hengelose markt bij het verkopen van boter, die door ruilhandel, vooral koffiebonen (vandaar de bijnaam 'de Boone') was verkregen en die door zijn baas zo mooi mogelijk was 'opemaakt' (tot ogelijke klonten gevormd) overeenkomstig het Twentse spreekwoord: 'opmaken döt de botter verkopen'.

Of men vertelt u de diep-menselijke geschiedenis van 'Evertje de zwörver' (Eef Schreurs), die in 1906 op 27-jarige leeftijd het meisje van zijn dromen trouwde. Ruim een jaar later stierf zijn vrouw en mét haar het ongeboren leven dat voordien hun beider geluk had uitgemaakt. Sedert deze grote ramp in zijn leven heeft Evertje de eenzaamheid gezocht en woonde hij in een hol temidden van de natuur die zomers een mild karakter toonde, maar in de barre winters zijn lichaam beukte, zodat goede mensen hem soms dekens kwamen brengen en versterkend voedsel. Voor een jaar of wat is hij op hoge leeftijd gestorven en bijgelegd in het graf van zijn vrouw te Rijssen.

Ook dit is geschiedenis, verhalen van mensenlevens — vol van geloof in de toekomst en bezielde door gevoelens van mede-verantwoordelijkheid jegens elkaar. De arbeidsvreugde vindt hier haar voedingsbodem evenals de gemeenschaps-zin. En ook al kunnen deze krachten tegenslag en smart niet uitbannen, zij vermogen elkanders lasten te verlichten en een geschokt vertrouwen te herstellen.

Bepalen we ons thans echter tot enkele onderwerpen van algemeen lokaal-historische aard.

Coöp. Ver. „V.T.L." Enter

Dorpsstraat 51-53

Coöp. Supermarkt
Telefoon 669

Coöp. Landbouw
Telefoon 668

U vindt er alles onder één dak: kruideniers-waren, diepvries-groenten, fijne vleeswaren, groente en fruit, brood en banket, textiel, huishoudelijke artikelen, gereedschappen enz.

Het adres voor Uw mengvoeders, meststoffen, zaai- en pootgoed, benzine en dieselolie, O.K. tankstation, mengsmering automaat.

DE WINDMOLENS VAN ENTER

Na 1795 [Franse Tijd] was het recht van de wind — tot dan toe een zogenaamd *'heerlijk recht'* — vrij geworden, zodat alom in Twente windmolens werden opgericht die concurrenten werden van de in bedrijf zijnde watermolens.

In de 'Kroniek van Denekamp' (TP mei '69) schreven we over het vruchteloze verzet van de HEER VAN HUIS SINGRAVEN — eigenaar van de gelijknamige watermolen die daar nu nog aan de Dinkel staat — tegen de oprichting van een windmolen in de nabijheid van genoemd dorp. De macht en invloed van de landadel — eertijds begunstigd door talloze privileges — brokkelde gestadig af. Op 16 juni 1818 kwam het landgoed 'de Berghorst' te ENTER aan de verkoop en viel in meerdere percelen uiteen.

- perc. 2: de ondergrond van het herenhuis, de koeweide en de tuin tot aan het zuidende van het stalhuis met de wal om dit perceel. Werd gekocht door Hendrikus Kuipers, Metselaar te Goor (f 1150,—)
- perc. 3: het plaatsje het Oldenhuis, de grond waar het hooihuis op staat, het bongertje daarbij en de gaarden voorzover afgepaald. In de gaarden ligt een 1/2 dagwerk weideland en 2 mudde bouwland (de Berg genaamd). Werd gekocht door Mannes Lammertink, Dekker te Enter (f 1065,—).
- perc. 4: het zuidereind van het stalhuis met 3 1/2 schepel land erachter. Werd gekocht door Gerrit Waanders, Schipper te Enter (f 400,—).
- perc. 5: het noordwesteind van het stalhuis met 3 1/2 schepel land erachter en de bepote dijk langs de gaarden. Werd niet gegund.
- perc. 6: het plaatsje Lubberswoning met de gaarden grond gr. 1 mudde. Werd gekocht door Jan Morsink, Schipper te Enter (f 550,—).
- perc. 7: een stuk land in de Enteres (het Voetpadstuk) gr. 4 1/2 schepel, tiendbaar aan Wolthuis in Rijssen. Werd gekocht door Mannes Ekkerink, Klompenmaker te Enter (f 181,—).
- perc. 8: een stuk land in de Enteres (Hagakker) gr. 5 schepel, tiendbaar aan Arend Wolters te Rijssen. Werd gekocht door Gerrit Olthof, Schipper te Enter (f 203,—).
- perc. 9: een stuk land in de Enteres (Sietstuk) gr. 3 1/2 schepel. Werd gekocht door Gerrit Waanders, Schipper te Enter (f 224,—).
- perc. 10: een perceel bouwl. (de Koekamp) gr. 2 mudde 2 schepel en daarin gelegen 1/2 dagwerk hooi- of weiland. Werd gekocht door Jan Morsink, Schipper te Enter (f 525,25).
- perc. 12 t/m 15: de Elsmate in 4 perc. ieder van 1 3/4 dagwerk, tesamen dus 7 dagwerk; grenst in het N. aan de Zuikerberg. Werd niet gegund.

Van een watermolen of molenkolk is bij deze verkoop geen sprake, maar stellig zal ook in ENTER eertijds een maalinrichting met molenrad hebben bestaan.

I.) DE STENDERKASTE

De heer G. J. M. Lammertink (Dorpstr. 116, Enter) verzamelde in de afgelopen jaren diverse gegevens over voormalige windmolens in zijn woonplaats.

Zo heeft aan de Ypeloweg, op een plaats die thans nog wordt aangeduid als molenbelt, een standaardmolen (in de volksmond *'de Stenderkaste'*) bestaan, een maalinrichting van het type dat nog in Buurse bij Haaksbergen is te zien. Eigenaar was Franciscus Johannes Hendrikus Ter Halle, die ook de zogenaamde *'Mölle van Dissel'* in Enter zijn eigendom kon noemen. In 1849 verkocht hij de standaardmolen aan een zekere Brinkweerd, die van Duitse afkomst zou zijn geweest. Enkele jaren later, in 1854, werd *'de Stenderkaste'* door een storm verwoest.

II.) MOLEN VAN BOUWHUIS

Ter vervanging bouwde voornoemde Brinkweerd in 1870 aan de Dorpstraat/Noord-Einde een windmolen van baksteen met een verhoogde, houten omloop; (zonder belt).

In 1890 kwam zekere Bouwhuis vanuit Holten in Enter en huwde met de weduwe Brinkweerd. Sedert dien sprak men van de molen van Bouwhuis. De windmolen werd in juni 1917 door een brand zwaar beschadigd. Totale afbraak volgde in 1928.

III.) MOLEN VAN DISSEL

Aan de Disselweg stond eertijds een zgn. beltmolen (een windmolen gedragen door een bovengronds fundament van metselwerk op bogen, omgeven door een zandheuvel). De bovenbouw was opgetrokken van hout, dat — met het oog op weersinvloeden — bij tijden goed in de teer werd gezet. Eigenaar was F. J. H. ter Halle, die — zoals reeds gezegd — ook *'de Stenderkaste'* te Enter in eigendom had.

Omtrent 1830 trad Johannes Hermanus Dissel (geb. 1811 te Dalfsen) als molenaarsgezel bij Ter Halle in dienst en huwde diens dochter, welke zes weken na de huwelijksluiting overleed.

Uit zijn 2e huwelijk met Henrica Struik (geb. 1825 te Rijssen en overl. te Enter in 1920) sproten enkele zoons, die als molenaars in Denekamp (Singraven) en Bentelo de naam Dissel deden voortleven.

Een andere zoon, Gerardus Johannes Dissel, bleef op de beltmolen te Enter werken. Diens nog levende zoon en opvolger, de 91-jarige Jan H. Dissel, vertelde ons dat zijn vader bij de storm in 1854 vanaf de molenbelt — over een afstand van ca. 2 km. — kon zien, dat *'de Stenderkaste'* van Enter was weggevaagd. De Beltmolen verloor bij die gelegenheid drie wiken.

In 1858 krijgt Jan Dissel zijn deel in de markegrond toegewezen.

Door het warmlopen van een zuiggas-motor is de molen van Dissel in 1925 afgebrand. Ter plaatse werd toen de belt afgegraven en een stenen werkplaats opgericht, die thans nog bestaat. Met behulp

enschede

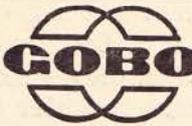
A. v. d. Leest Radio
Enschede Televisie
 Radio onderdelen - Electrotechnische artikelen
 Erkend reparateur en Installateur
 OLDENZAALSESTRAAT 39 — TEL. 10688

Stamboekhandel NV
ADOLFS & PENNINK
 studieboeken
 pocketbooks - romans

JULO Motor defect?
 naar **JULO**
 direct !!!

 Pyramontstraat 15 · 19
 ENSCHEDE

WAS-O-MATIC
 Oliemolensingel 30, Tel. 17586
 VLUIG EN VOORDELIG
 Elke was apart - Hygiënisch

FOTO **GOBO** FILM

 Van Loenshof 10 Tel. 15271
 Filiaal: Oliemolensingel 37 Tel. 16118

Fijnhout- en Triplexhandel
Fa. W. LANGE
 Spelbergsweg 37, Tel. 4538
 levert: Fijnhout, Triplex, Hard- en
 zachtbaard, Vlas- en spaanplaat enz.

Voor herenkleding
 het beste bij **Besters**
 Van Loenshof 12, Enschede

Verschenen:
Land en volk
v/d Achterhoek

300 blz., kloek formaat, met
 44 illustraties, geb., f 29.50
UITGEVERIJ WITKAM
 de Klomp 22 — Enschede

sport- 't **Hoën**
 art. bij ons slaagt u zeker
 Kuipersdijk 23 - Enschede

FA. H. v. d. BERG
 OLDENZAALSESTRAAT 65 — TEL. 12543
STEUNZOLEN, ELAST. KOUSEN,
BREUKBANDEN
 Leverancier voor alle ziekenfondsen

Machinefabriek
ARENS & Zn
 ► tandwielen
 Perikweg 52

Wee rekken kan geet naar
 zölfbediening
PARAAT
 Glanerbrug: bij TET-bushalte
 In 'n lunchroom kōj lekker etten en dreerken

Diverse plaatsen

Coöp. Aan- en Verkoopvereniging
Deurningen
 Tel. 05402—201

Veevoeder, Meststoffen
Brandstoffen, Zaaigoed
Pootgoed, Div. artikelen
 Alle veevoerders onder CLO-contrôle

J. A. J. Strengers & Zn NV
Haaksbergen - tel. 05427/1297
 BLANKENBURGERSTR. 11
 bronbemaling, grondboringen,
 gas- en waterfittersbedrijf, C.V.

Coöp. Aan- en Verkoopvereniging
Albergen
 Tel. 05494—207

Veevoeder, Meststoffen
Brandstoffen, zaaigoed
Pootgoed, Div. artikelen
 Alle veevoerders onder CLO-contrôle

Coöperatieve Raiffeisenbank
MARKELO
 de bank waar U 't beste zit

„de kop'ren smorre”
 Twents ethoes in Maarkel
 an de grote weg van Hengel naar Deamter
 [Twentse specialiteiten]

Hotel
Haarhuis
Zenderen

In 't herte van Twente

Jan Stokkentre
Oude Metalen
 Enschede

TAILOR MARKER

het nieuwe doorslagapparaat dat 't doorslaan
 van patronen aanzienlijk vergemakkelijkt !!

OMKEERAPPARAAT

voor ceintuur- en knoopplusjes, schouderband-
 jes, biezen, koordjes, enz. levert U de firma

J. Wagelaar & Zoon

Kalanderstraat 6 Tel. 15684 Enschede

van een dieselmotor en nadien met een electromotor wist men de graanhandel voort te zetten tot vorig jaar. In de keuken van het molenaarshuis hangt nog een potloodtekening van de Enterse huisschilder Van de Kruij, waarop de molen van Dissel met bijbehorend woongedeelte werd afgebeeld. Het belangrijkste detail, de fraaie beltmolen, werd door onze tekenaar nagetekend voor de voorplaat van dit nummer Twentse Post.

WEVERIJ TE ENTER

Eerder genoemde Entenaar G. J. M. Lammertink deelt ons mee in twijfel te trekken, dat de in 1835 gestichte weefschool van Thomas Ainsworth te Enter zou hebben gestaan nabij het tegenwoordige bejaarden-complex aan de Oude Schoolstraat. De foto van een nog bestaand gedeelte ener school, door ons geplaatst in het maart-nummer Twentse Post en hierboven opnieuw afgedrukt, zou slechts een overblijfsel tonen van de voormalige openbare lagere school te Enter en niet van bedoelde weefschool.

Nu heeft de weefschool van Thomas Ainsworth te Enter hoogstens een drietal jaren bestaan, zodat het betreffende schoolgebouw nadien een bestemming kan hebben gekregen tot l.o.-school. De inboedel van de weefschool werd (volgens een informatie van de heer A. Buter, schrijver van 'n boekje over Thomas Ainsworth: 'Een nuttig man') geheel of ten dele gekocht door Gulian Cornelius Arntzenius Sr., in 1810 geboren te Haarlem, die in 1838 aan de Regge buiten Goor een handweverij stichtte ter plaatse, waar men later de weverij aantreft van Arntzenius, Jannink & Co; [zie ook L. A. Stroink: 'Stad en Land v. Tw.', blz. 470].

Onze 'opposant' voornoemd, beweert nu, dat zijn woning aan de Dorpstraat 116 te Enter (schuin tegenover de r.k. kerk) deel moet hebben uitgemaakt van de voormalige weefschool van Thomas Ainsworth. Aan een telg uit het fabrikantengeslacht Jannink zou hij een aantal jaren geleden nog verschillende onderdelen van weefgetouwen hebben meegegeven, die op de zolder van genoemd perceel hebben gelegen. Bovendien beschikt hij over een aantal notities aangaande de vroege geschiedenis van de percelen, waarvan zijn huidige woning deel uitmaakt. Deze luiden als volgt:

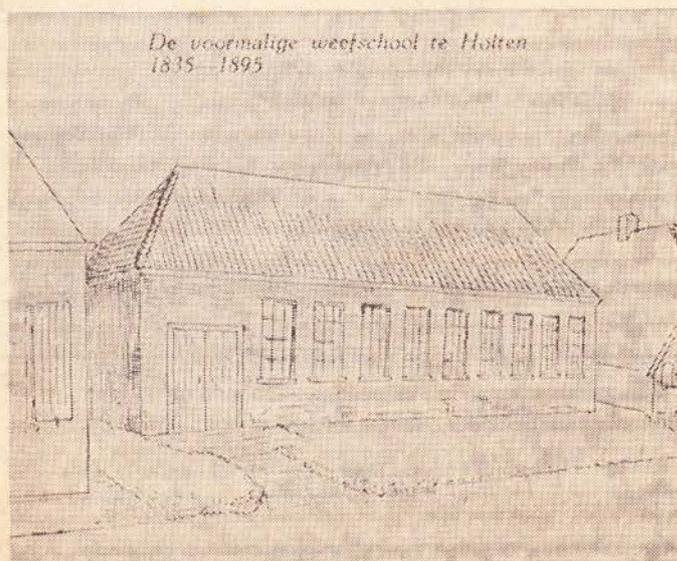
- 1832: JAN NIEUWENHUIS, Bakker te Enter:
[E 1389 bouwland ---.40.20
- 1844: wordt dit perceel gesplitst in o.a.:
[E 1788 fabr. en erf ---.03.75
[E 1789 bouwland ---.36.20
- 1864: EGBERT LEESTEMAKER, Onderwijzer te Enter en GERHARDUS STRUIK worden eigenaar van E 1788, en van E 1789 krijgen ze ---.03.20. Waarschijnlijk wordt de fabriek uitgebreid en gaat Leestemaker in een huis ernaast wonen; we krijgen namelijk:
E 3182 huis en erf ---.---.95
E 3183 fabr. en huis ---.06.00

(weverij)

Is dit gebouwtje aan de Oude Schoolstraat te Enter wel of niet een restant van de voormalige weefschool van Thomas Ainsworth? In vroegere staat heeft het vele jaren dienst gedaan als openbare lagere school van Enter. Maar voordien...? In elk geval doet het voormalige aanzien van deze school, zoals oud-Entenaren zich dat thans nog herinneren, sterk denken aan het uiterlijk van de vroegere weefschool van Thomas Ainsworth te Holten; [zie afbeelding onder].

- 1865: EGBERT LEESTEMAKER wordt enige eigenaar van bovenstaande percelen.
- 1870: wordt de boedel van EGBERT LEESTEMAKER verdeeld. De fabriek komt aan AREND JAN LEESTEMAKER, Steenbakker en Fabrikant te Enter.
- 1888: wordt de fabriek waarschijnlijk gesloten, want de percelen veranderen in:
[E 4009 huis schuur en erf	---.02.63
[E 4010 huis en erf	---.---.64
[E 4011 huis, werkplaats en erf	---.01.62
[E 4012 huis en erf	---.---.59
[E 4013 huis en erf	---.---.87

hengelo

E. H. ter KUILE,

De monumenten van geschiedenis en kunst in Twente

's-Gravenhage 1934 (herdruk 1971)
halfleder geb., 155 blz., 67 platen.

De herdruk verschijnt september '71.

prijs inclusief btw: f 89,-.

Bestellen bij:

boekhandel

H. Wichems & Zn.

Hengelo, Marktstr. 23, Tel. 13188

BLOEMSIERKUNST

K. Hunia & Zn.

Tuindorpstraat 38, Tel. 12751

Het beste adres voor:

**GEDISTILLEERD, WIJN, BIER,
LIKEUR, LIMONADE**

Fa. Jac. Krabbenbos
Molenstraat 18

**Nu ook Alfa-Romeo
in Hengelo-omgeving**

AUTOMOBIELBEDRIJF **ERNE**
Deldenerstr. 42, Tel. 12120

HET SPEELGOEDPALEIS

Teutelink

Enschedesestr. 22, Hengelo

ADVERTEREN IS ETALEREN

BEHANG EN VERF

Fa. Wed. J. Walhof

Dorpsmatenstraat Hengelo

PORTJE

Deldenerstraat 8
Hengelo (O.)

H. ter Braak

Gasconvectoren, Haarden, Electro-
en Sanitair

Bornsestraat 24 Tel. 16137

Voor het inrichten
van Uw woning:

Woninginrichting **Frans Tanke**

Weemenstraat 61. - Tel. 12862. - Hengelo (O.)
Zie overzichtelijke etalages en 3000m² showroom

VERSTEEG's veerve

veur hoes en earve

Sloetsweg 382

Hengelo (O.) — Tel. 12207

Autospuitinrichting BEVELSBORG

Ingericht met moderne AUTOSPUIT, en
MOFFELCABINE
BINNENHAVEN 68 TEL. 14432

COÖP.

RAIFFEISENBANK

Parallelweg L.S. Hengelo Tel. 10061
Bijkantoren: Oldenz.str. 168, Beukweg 81
en Oelerweg 28.

Broekhuis

de boekhandel

met de grote keuze!

Enschedesestraat 19 - Hengelo

SINDS 1845:

Van Wezel

Transport — Montage

Kraanverhuur

Tel. Hengelo 19541

Tel. Amersfoort 11333

„Wiej veurt van allens”

DAMES-, HEREN-,
KINDER-PYAMA'S
EN -ONDERGOED,
SCHORTEN, ENZ.
Altijd goedkoop

● MEUBELEN
● TAPIJTEN
● BEDDEN

E M PETRI voor de moderne
woninginrichting!
MARKTSTR. 15

Automobielbedrijf

Van Laar

en

Feijten

Enschedesestr. 127 - Tel. 13983 - Hengelo

DAF

MORSINK

SOLASPECIALZAAK *Serviesen*

Weemenstr. 6, Tel. 17832 Hengelo

't Is ne oetgemaakte zaak:

„Wa'j ook koopt, 't is aaltied raak
a'j bie' Elbert kieken gaot!”

Da's méer weerd as nen goeien raad

G. Elbert TWEKKELERPLEIN
(Waarbekenweg) Hgl.

Rijwielen - Motoren - Bromfietsen

VERLICHTING

v. Merksteijn

Burg. Jansenplein 35 Tel. 18556

EEN ABONNEMENT OP DIT
BLAD KOST f 7.00 PER JAAR

H. J. Krakkers

AANNEMERSBEDRIJF

Tel. Hengelo 12964

Nieuwbouw, Onderhoud- en Betonwerken

Makelaarskantoor

ROTTINK N.V.

Deldenerstraat 36-38, Telefoon 13041, Hengelo (O.)

VASTE GOEDEREN ♦ ASSURANTIËN ♦ HYPOTHEKEN

1893: worden deze huizen verkocht.
E 4009, E 4010 en de noordelijke helft van E 4011 (E 4132) worden gekocht door HENDRIKUS OTTEN, Landbouwer te Ypelo.
De zuidelijke helft van E 4011 (E 4133), E 4012 en E 4013 worden gekocht door HENDRIKUS LAMMERTINK, Koopman te Enter.

Het is jammer, dat nadere gegevens over de periode 1832-1844 ontbreken.

Onze informatie aangaande de plaats, waar de weefschool van Thomas Ainsworth te Enter heeft gestaan, berust op mondelinge overlevering van zo'n twintig jaar geleden. En deze wordt door bovenstaande notities niet weerlegd, ofschoon zij wel aansporen tot nader onderzoek. Misschien kan het 'Kantoor van Hypotheken en Kadaster' te Almelo hier uitkomst bieden.

In elk geval blijkt uit bovenstaande notities, dat de weverij te Enter na opheffing van de weefschool nog tientallen jaren is voortgezet. Van een dergelijke voortzetting is eveneens sprake te Diepenheim en Holten, in welke plaatsen — evenals te Enter — een weefschool van Thomas Ainsworth heeft gestaan. De streekhistoricus L. A. Stroink ['Stad en Land v. Tw.', blz. 470] schrijft met betrekking tot de eerdergenoemde handweverij van G. C. Arntzenius te Goor: „Uit verzekeringspolissen van 1851 blijkt, dat er naast ketting- en inslagmateriaal toen veel calicots en koffiezakken aanwezig waren, alsmede 40 weefgetouwen, die waarschijnlijk in Holten waren opgesteld. In 1849 is er sprake van 67 weefgetouwen in een weefhuis te Diepenheim.” [Naar wij vernemen zal de voormalige weefschool te Diepenheim — de panden Grotestraat 86, 88, 90 en 92 van de firma's Bussink en Teger — in september a.s. wegens nieuwbouw worden gesloopt]

WOON- EN LEEFKLIMAAT

Enkele aspecten van het hedendaagse Enter, voornamelijk met betrekking tot het woon- en leefklimaat, brengen wij hier nog gaarne onder de aandacht.

De woningbouw in Enter vormt een hoofdstuk apart. Vorig jaar werd begonnen met de bouw van 34 woningen, te realiseren op een terrein tussen de toekomstige Schippersstraat, de verlenging van de Reggestraat en de gedeelten van de Werfstraat en Oude Pastoriestraat in Enter-Oost. In de voorafgaande jaren hebben meerdere bouw- en verbouwings-activiteiten het gezicht van Enter reeds aanmerkelijk veranderd, waardoor het woonklimaat hier sedert de 2de wereldoorlog belangrijk is verbeterd. Vorig jaar kwam te Enter een fraai bejaardencentrum tot stand, dit jaar een nieuw gebouw voor de Coöperatieve Raiffeisenbank, terwijl tegen eind '72 de benodigde bouwvergunning wordt verwacht voor het stichten van een modern dorps huis. Een nieuwe bibliotheek werd reeds in 1962 geopend.

bejaardencentrum „t Reggedal”

BEJAARDENZORG

De plannen tot stichting van het bejaardencentrum „t Reggedal” gaan terug tot 1953, toen vertegenwoordigers van de hervormde kerk te Markelo, Goor, Wierden en Enter werden uitgenodigd een bespreking over dit onderwerp bij te wonen in de consistorie van de Schildkerk in Rijssen. De jongere diakenen waren er van overtuigd, dat er op dit gebied iets gebeuren moest, een aantal oudere kerkeradsliden (geen diakenen), die ook aanwezig waren, achtten zo'n centrum niet nodig. De kinderen — zo werd geredeneerd — moesten de ouders 'aan het eind brengen'. Bijbels gezien waren deze voor hun ouders verantwoordelijk.

Na dit debat werd besloten, dat elkê diakonie in eigen kring deze materie zou doorspreken, waarna men opnieuw zou bijeenkomen. Deze samenkomst moet tot op heden nog plaats vinden.

Diaken G. J. Kampman te Enter en de toenmalige predikant aldaar, ds. Pietersma — bezorgd dat de zaak in de doofpot zou raken — namen het initiatief in eigen hand. Na diverse strubbelingen (zo verlieden de grondaankopen niet helemaal naar wens, hetgeen op onteigeningsprocedures uitliep, terwijl een ontwerpbesluit vijf maal door de notaris moest worden veranderd, waarna uiteindelijk het eerste toch goed bleek te zijn) kwam op 19 juni 1962 eindelijk een Stichting Bejaardenhuis tot stand.

Bij de bouwwerkzaamheden werden in febr. 1968 enkele scherven van kogelpotten, o.a. met radstempelversiering, opgedolven.

Op de foto boven het fraaie complex, waarin naast protestante ook katholieke bejaarden een rustige 'oude dag' vinden. Naast het nieuwe tehuis staat nog de twee eeuwen oude keuterboerderij van 'Buis-Jan' (de 83-jarige Jan Scholten, ouderling van de Gereformeerde Gemeente te Enter, die ☐

tot aan zijn dood in de oude stulp mag blijven wonen.

Van katholieke zijde werd vorig jaar een stichtingsbestuur gevormd voor de bouw van bejaardenwoningen achter de r.k. kerk op het voormalig voetbalterrein van de rksv Enter.

BUITEN-RECREATIE

Het moderne begrip 'buiten-recreatie' is ook in Enter binnengedrongen. Sommigen zeggen dat het een toverwoord is, dat te maken heeft met een teruglopend kerkbezoek; [naar de kerk te Enter ging in 1966 82% van de bevolking, in 1968 79% en in 1970 72%, hetgeen gunstig afsteekt bij de cijfers van het kerkbezoek in de grote Twentse steden]. Een allerwege groeiende behoefte om de versuffende sleur van de dagelijkse arbeid te doorbreken en de huiselijke haard, de buurman alsook de woonplaats gedurende een week-end vaarwel te kunnen zeggen, heeft een vorm van ontspanning doen ontstaan, die 'buiten-recreatie' wordt genoemd. De invoering van de zogenaamde 'vrije zaterdag' heeft in belangrijke mate tot dit verschijnsel bijgedragen evenals het groeiend auto-bezit.

Vooruitstrevende ondernemers, die deze nieuwe behoefte hebben begrepen, schiepen moderne opvangmogelijkheden.

In 1965 werd in Enterbroek, in het grensgebied Enter/Delden/Bornerbroek, op de oude huisplaats „n Pas" (gelegen nabij het erve 'Krooshoop', waar nog een gedeelte van een gracht is te zien) het restaurant 'DE TWENTSE HOEVE' gesticht, alwaar dag-recreanten kunnen 'eten bij de boer'.

Omtrent 1900 was zekere Jan Langenhof eigenaar en bewoner van deze boerderij. In 1913/14 verkocht aan Gerrit Jan Hofstee (bewoner: Klein Nagelvoort) en omstreeks 1933 door koop toegevallen aan E. J. Bokdam (bewoner: W. Altena tot 1958), kwam de huisplaats „n Pas" in 1965 aan B. Brandt. In 1969 werd de tot restaurant ingerichte boerderij door brand in het rieten dak totaal verwoest maar spoedig weer opgebouwd en in 1970 opnieuw geopend.

Eveneens in de zestiger jaren werden in de omgeving van Enter enkele campings ingericht ten behoeve van recreanten met tenten en caravans. Op de camping 'T LEIJERWEERD kan men ook zomerhuisjes huren en zwemmen in een bassin.

Het dag-toerisme heeft er toe bijgedragen dat er wat meer aandacht wordt besteed aan dorpschoon en typische oude bebouwing. Zo werd in 1963 de oude Saksische schuur achter het pand Dorpstr. 28 te Enter, die eigendom is van de gemeente, naar

een plan van architect Jan Jans tot vergaderruimte verbouwd. Door deze nieuwe bestemming bleef 'T SCHÖPKEN met zijn karakteristieke houten overkapping voor het nageslacht bewaard. Een naast deze schuur op de Hoge Brink gelegen boerderij van Zweers, die al eens als tentoonstellingsruimte heeft dienst gedaan en door zijn betrekkelijk ongerepte staat een toonbeeld is van landelijke bouwkunst, dient volgens de burgemeester van Wierden en vele andere stijl-bewonderaars eveneens behouden te blijven.

Deze zomer werden op de Hoge Brink — waar terwille van het toerisme een nieuwe waterpomp van oud model prijkt — door drie Enterse veteranen in het klompenmakersvak (J. W. ten Hove/G. J. Rohaan/G. Kuiper) wederom demonstraties gehouden, waardoor de toeristen van nabij kennis konden maken met dit oude Enterse handwerk. Er bevinden zich te Enter thans nog zes bedrijven waar klompen worden gemaakt; [zie ook TP mei 1965].

Wat één van de oudste vormen van ontspanning betreft: sedert 1928 is op grond van art. 78 van de algemene politieverordening elke vorm van kermisvermaak in Enter verboden geweest. Tijdens de 2de wereldoorlog, in 1943 heeft Enter wel éénmaal een kermis gehad en na de bezetting in 1947 — in strikt besloten kring — eveneens, maar dat was een gecompliceerde geschiedenis waarbij ondermeer op een bepaald moment de stroomtoevoer zou zijn afgesloten. In 1961 verklaarde zich de Wierdense raad met de kleinst mogelijke meerderheid nog steeds akkoord met art. 78, waardoor de r.k. muziekvereniging 'ST. CAECILIA' haar muziekfeest met kermisvermaak moest verplaatsen naar Markelo's grondgebied. Doch nadien is deze vorm van ontspanning ook in Enter toegestaan.

Tot slot zij nog genoemd het plan, om even ten zuiden van de camping 'DE BIESTERIJ' bij het Enterveen een watersportcentrum te stichten. In deze omgeving is een nieuwe betonbrug gebouwd en zullen een op- en afrit worden aangelegd voor de belangrijke verkeersweg E-8. Hiervoor is veel zand nodig en in de dan ontstane afgraving zou een kano- of roeivijver aangelegd kunnen worden. De provinciale waterstaat heeft over dit recreatieplan reeds in 1969 contacten gehad met de gemeentebesturen van Rijssen, Wierden en Markelo. Maar aangezien Twente nog niet zo lang een recreatieschap rijk is, dat tot op heden nog zeer gereserveerd staat tegenover deze toekomstige plas die zonder extra-kosten in het landschap ontstaat, valt nog te bezien wat er uiteindelijk terecht komt van dit opmerkelijke plan.

Wij besluiten deze 'Kroniek van Enter' gaarne met een betekenisvol woord; goede vaart.

BEELDENE KUNST

KUNSTSCHILDER JACOB BOOTS

Deze maand deed zich de gelegenheid voor, in onze naaste omgeving kennis te nemen van het werk van een Noord-Hollands kunstenaar, wiens oeuvre innig verwant is aan de beeld-scheppingen van een groep kunstenaars in Twente, voornamelijk geconcentreerd te Hengelo.

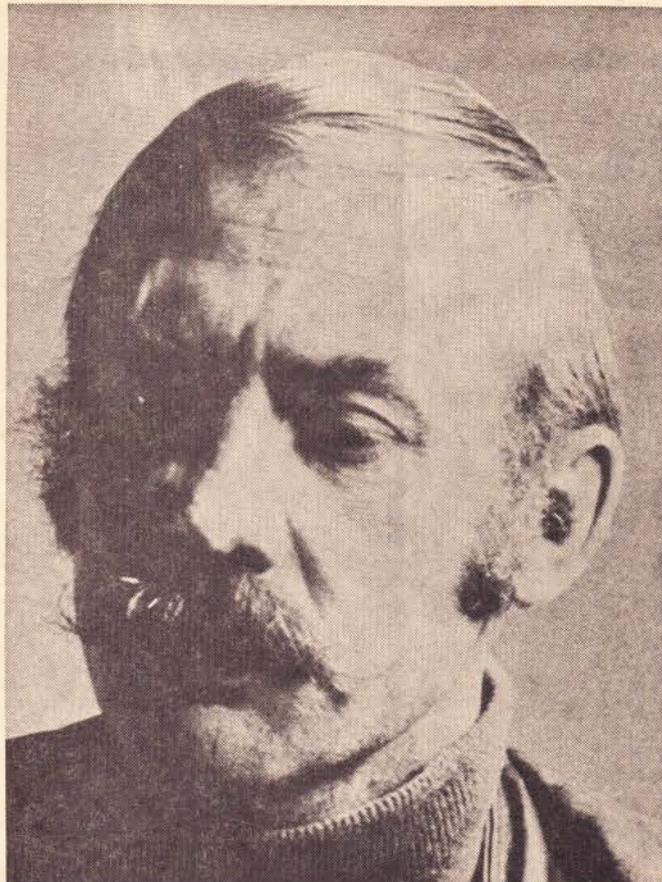
Het betreft werk dat voortkomt uit een persoonsontwikkeling, waaraan wij bij herhaling aandacht hebben besteed, zodat de lezer een zekere *voorkeur* niet onopgemerkt zal zijn gebleven. Deze voorkeur moge — in een kort vooraf — nader worden verklaard.

Elke *oorspronkelijke beeld-schepping* vertegenwoordigt in de kern van de zaak een uitbreiding van het vermogen om een stuk van de tastbare of doorleefbare werkelijkheid te zien en te onderscheiden. Het kind, dat rond 'n-kuil-in-het-zand een cirkel trekt, heeft vermoedelijk de idee van een werkring of privé-domein. Aanvullende gegevens leveren het overtuigende bewijs: het jongetje dat niet in de kuil mag en het vriendje dat het afgebakende terrein vurig helpt verdedigen. De cirkel blijkt hier een teken van beslotenheid en intimiteit. Twee begrippen, waarop ondermeer onze idee van de huisvrede steunt.

Hetzelfde jongetje in de kuil, dat reeds intensief handen en voeten gebruikt, zal in een latere levensfase ontdekken dat het uitgebreid is bewerktuigd. Misschien brengt het ook deze ontdekking in beeld en doet het dat zeer knap. Een 'kunstenaar' in de dop. En wij doorvoelen zijn verwondering — mogelijk uitgedrukt in organische beelden, al of niet geaccentueerd door een ontlukende erotiek. De ene ontdekking verwacht en ondersteunt de volgende. En er zijn vele ontdekkingen vereist, alvorens de onderzoekende blik zich plotseling terugbuigt en binnenleidt in de persoonlijkheid zelf. Andermaal gaat een wereld open, alsof het Heelal uit twee delen bestaat. Voor de ontrukte blik ontsluit zich een rijk-van-de-geest.

Nieuwe ontdekkingen volgen, die betrekkingen onthullen van vitaal belang, aangezien ze rechtstreeks het leven raken van de menselijke persoon. Beslissende informatie derhalve, die een zekere *voorkeur* naar onze mening rechtvaardigt.

Want hoe alarmerend ook het beeldteken dat het geweld signaleert, hoe schokkend de verbeelding van destructieve commercie of sex, rassenhaat/uitbuiting/machtswellust, de ware tragiek van de verbeeldheid blijkt eerst in het licht van een heelmakende eenheid, zoals sintels hun leegheid pas tenvolle bewijzen in de nabijheid van het vuur.

kunstschilder Jacob Boots

[geb. 1929 te zd. scharwoude; overl. 1969 te bergen]

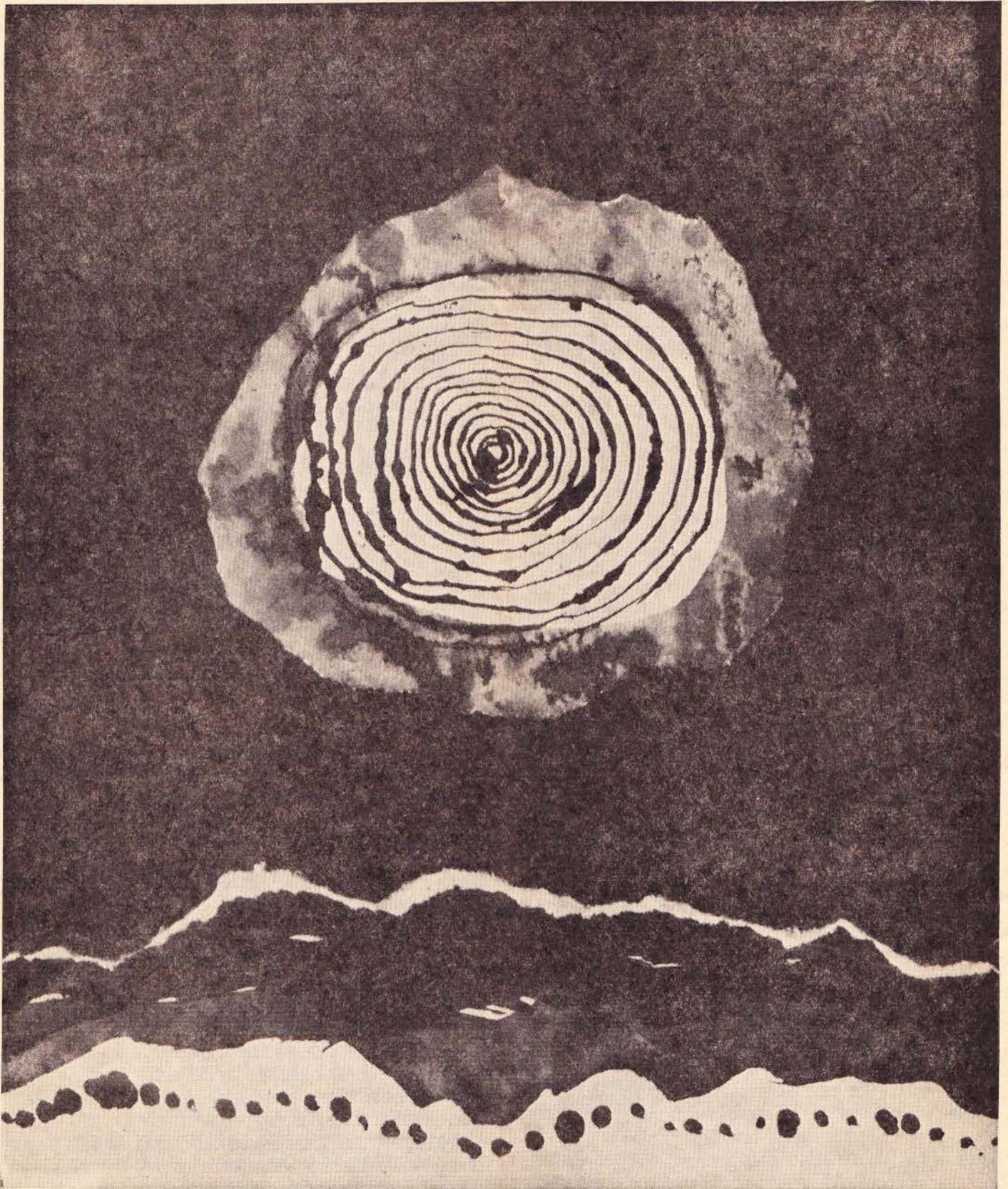
Geen verachtelijke as-berg wijst men in deze wereld aan zonder een hevige brand. Laten wij met kunstschilder Boots de gloed ervan bekijken.

RUIMTEMOTIEVEN

De bekende dichter A. Roland Holst schreef over zijn boezemvriend Jacob:

De kunstenaar Boots is — ik zou haast willen zeggen: een ijskoud bezetene. Hij is bezeten van de ruimte. In mijn jeugd heeft de dichter Verwey mij de dichter van de ruimte genoemd —. Als ik dat ben, of was, dan ben ik in die functie een kind vergeleken bij deze schilder, die zijn werkstukken graag RUIMTEMOTIEVEN noemt. Bij mij had, al van de aanvang, de ruimte geen werkelijkheid zonder de tijd. Het komt mij voor, dat Boots de tijd zijn deur heeft gewezen.

Kernachtig spreekt de dichter het vermoeden uit, dat 'de vergezichten' van Jacob Boots afkomstig

AFB. I.:

HET MYSTERIE VAN HET ZUIVERE HANDELEN
 'de Eeuwige' woont niet onbeweeglijk en werkeloos
 in de volstrekte rust van een hemelse sabbat. Het

goddelijke Denken en Handelen gaan zonder einde
 zelfstandig in elkaar op én op elkaar in binnen de
 dynamiek van een ongeschapen Liefde.]

zijn uit 'een tijdeloze ruimte'. Daarmee bekent de dichter dat Boots mogelijk contact had met 'de eeuwigheid', 'het eeuwige' of 'de Eeuwige' zo men wil. In elk geval verwijst Roland Holst niet naar een stoffelijk heelal, dat — onderworpen aan de wetten van ontstaan en vergaan — ruimte biedt aan verpulvering van gigantische hemellichamen. In de kosmische ruimte van Jacob Boots speelt 'de Tijd' geen rol. De hemellichamen in het heelal van Boots zijn geen fossiele resten van een oer-explosie, geen levenloze, massieve bollen of kompakte gasmassa's, maar reële Machten, waaraan 'persoonlijkheid' moet worden toegekend. Waarop berust deze waarneming?

GODSERVARING

Na een duistere periode in zijn leven, die hij uitsprekt in schetsmatige zwart-wit beelden: primitieve, ziellose gestalten van mens en dier, verstoken van de vonk van het bewust-Zijn —, verschijnt plotseling een machtig licht, schitterend als de zon.

Sedert dat tijdstip staat Boots kennelijk bewust onder de invloed van een Macht, die hem niet meer los laat. Het onbekende rukt aan hem en oefent druk op hem uit. Het verontrustende raadsel legt van lieverlee beslag op heel zijn doen en laten. Het mirakel obsedeert hem en tilt hem uit boven het gekeuvel en gekibbel van rusteloze consumenten en ambitieuze veroveraars.

Weet Jacob Boots op deze nieuwe uitdaging in zijn leven een menselijk antwoord?

Wij zien dat hij zich staande heeft gehouden door een verbazingwekkende produktie van schilderijen, stuk voor stuk voorstellende 'de mirakuleuze Zon' in alle denkbare schakeringen, als gold het de fabriekage van een veelgevraagd produkt.

Het aandacht-opeisende Hemellichaam maakt zich intussen nader bekend. Het onthult zich als een woning in lichterlaaie, verblijfplaats biedend aan een onafscheidelijk team van drie Super-Machten. Jacob Boots onderscheidt Hun Machtsgebieden door binnen de zonneschijf twee concentrische cirkels te trekken, zodat zich spontaan een *drievuldigheid* of *triniteit* aftekent, één van wezen en van hart.

Wij hebben dit verschijnsel meermalen besproken; [uitvoerig in TP van okt. 1970]. De waarneming steunt op de authentieke ervaring, voorwerp te zijn van drie machtsinvloeden:

- △ aantrekking van de menselijke persoonskern;
- △ bevrijding uit de afgrond van de veelheid;
- △ vereniging met een definitief Centrum van [Eenheid.

Drie principes, die het zonder elkaar niet kunnen stellen omdat zij tezamen de beweging mogelijk maken van een goddelijke operatie: *de transplantatie* van de menselijke persoonskern van *Tijd naar Eeuwigheid*.

Een subjectieve waarneming inderdaad, maar ook een objectief geloofsgegeven in het Christendom.

DE SCHEPPER IN AKTIE

Hebben wij hierboven vooral onder de aandacht willen brengen, dat de bij vorige gelegenheden besproken ontwikkelings-fasen in het werk van een groep kunstenaars te Hengelo óók zijn aan te wijzen in het oeuvre van Jacob Boots, laatstgenoemde confronteert ons bovendien met een ziens-akt, die wij in Twente schilderkunstig nog niet in beeld zagen gebracht.

Het betreft een stadium in de visionaire aanschouwing, waarin een blik wordt geschonken op 'de Almachtige Schepper in actie'. Een aangrijpend visioen, dat Jacob Boots ten zeerste moet hebben ontzet, want kort nadien verkoos hij vrijwillig de dood.

+

Trachten wij in woorden te schetsen, wat de kunstenaar heeft aanschouwd en in symbolische beelden heeft vertaald.

AFBEELDING I

In tegenstelling tot verschillende pantheïstische spiritualismen, die het goddelijk Wezen zien ondergedompeld in de wereld van de stof¹⁾ — zodat bij een scheiding van lichaam en ziel de menselijke persoonskern ten onder gaat in de goddelijke substantie gelijk een druppel in een pan met melk... met verlies van het persoonlijke — heeft Jacob Boots een Transcendente God aanschouwd, welke uitstijgt boven de materie en Die met de mens een persoons-relatie onderhoudt; ²⁾.

De grootheid en almacht van de Transcendente God overtreffen de menselijke beeldspraak:

Eén enkele ademhaling van het goddelijk Wezen, één omwenteling in Zichzelf, lijkt op een hevige stroming die een eindeloze spiraal beschrijft in de wateren van een oceaan.

En in de dynamiek van één enkele rondgang trekt Hij onweerstaanbaar aan *héél het deelhebbend zijnde, alle geschapen leven*, waardoor alles, wat beziel is, middelpuntzoekend ligt gegroepeerd rondom Zijn Centrum. ↙

¹⁾ de schouwende blik ziet daar slechts Gods immanentie, 'de handen van God' die reiken tot in het diepst van de materie.

²⁾ Zijn 'zichtbaarwording' of 'verschijnen' berust juist op de *personaliserende macht*, die Hij in het menselijk in-

almelo

CHEMISCH REINIGEN

In één dag klaar

Beter · Vlugger · Goedkoper

Tempo Rohofstraat 2
Telef. 14354
(FILIAAL: Wed. Veldhuis, Ootm.str. 276)

Het Twentse Serviezenhuis

Heeringa & Co

Grotestr. 79, ALMELO

Wedgwood, Spode,
Royal - Copenhagen

Alle boeken over
TWENTE

Scholten's boekhandel

GROTESTRAAT 116 - ALMELO

In vroger dage daansen de leu op de dell' n veertoer. Weer völ later 'nzeuvspronk. Rechervoortfoxtrot, wals en cha cha cha in nejmoode daansscholen:

Wim POLMAN

Ootmarsumsestraat 26 - Tel. 4880

wij zijn gespecialiseerd in alle
voorkomende drukwerken zoals

- familiedrukwerk
- periodieken
- blocs enz.

DRUKKERIJ

landhuis

Exclusieve Herenkleding

Oostvogel

Sinds
1795

CITY-PROMENADE 63 - ALMELO

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT

de Mooie Vrouw

(TEVENS BENZINE-STATION)

Een van de oudste zaken in Twente
OOTMARSUMSESTRAAT 488 - ALMELO

- VEEVOEDER
- KUNSTMEST EN
- LANDBOUW-
[BENODIGDHEDEN

in de beste kwaliteiten !!!

Door grote omzet **A.B.T.B.**
lage prijzen bij: **ALMELO**

Olympia

Tel- en Schrijfmachines
G. H. v. d. VEEN
Grotestr. 104 Tel. 12666

drogisterij - parfumerie

PRÜMERS

Bornsestraat 72 - Tel. 5650

Het huis voor geschenken

Bondsspaarbank

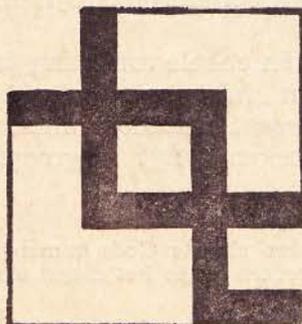
Nutsspaarbank

voor al uw BANKZAKEN

◆
Kantoren te Almelo, Wierden,
Vriezenveen, Rijssen, Nijverdal en
Borne

Toon ald Tuinstraat
tapijtspecialist en
woninginrichter

Tel. 05490-13880; voldoende parkeerruimte
De gehele dag koffie

Elke gemotoriseerde weg-
gebruiker tankt bij voorkeur
vloeibare brandstof bij:

„Total-Bornerbroek”

omdat hij dan

- ▶ zuinig en voordelig rijdt
- ▶ met soepel lopende motor
- ▶ die het volle vermogen behoudt

AFBEELDINGEN II, III EN IV

In een drietal schetsen (momenten of tijdopnamen van de ziensakt) toont Jacob Boots ons het elan, 'de onbedwingbare vaart' van het opperste handelen.

Naast het inzicht, dat de ganse schepping hangt en zich optrekt aan 'de geestdrift' binnen het goddelijk Centrum, behoort tot dit visioen van 'de Scheppende Eenheid' ook de waarneming, dat elke ademhaling van het Opperwezen, elke omwenteling van God in Zichzelf, het ontstaan betekent van een nieuw schepsel — hetzij een ziel die voor haar ontwikkeling een aards lichaam behoeft, hetzij een zuivere geest die zich ontwikkelt in niet nader bekende sferen. Een onverschuldigde schepping *ad extra*.

De hiernaast afgebeelde detailstudies laten zien, dat 'de wentelende zon' buiten haar Centrum talrijke sporen achterlaat — ja, een ware spore-regen daalt neer op de materie (afb. IV).

Op heldere wijze aanschouwd en zeer treffend in symbolische beelden vertaald, maar... heeft de kunstenaar het ook allemaal als zodanig begrepen? Op grond van menig abstract schilderij of kunstobject constateert men een 'daadwerkelijk inzicht' bij de kunstenaar, doch het 'daadwerkelijk begrip' blijkt bij een nadere analyse dikwijls volkomen zoek. Dat werpt een schaduw op de fraaie formule: *'intellectum in actu et intellectus in actu sunt unum'* (daadwerkelijk begrip en daadwerkelijk inzicht zijn één). Want als het begrip zo verre achterblijft...

Dit hinken op één voet draagt soms een tijdelijk karakter; het begrippenleven loopt dan in vertraagd tempo achter de feitelijke inzichten aan.

Dat echter 'daadwerkelijk inzicht' en 'daadwerkelijk begrip' ook onmiddellijk met elkaar kunnen samenvallen, staat voor ons buiten twijfel.

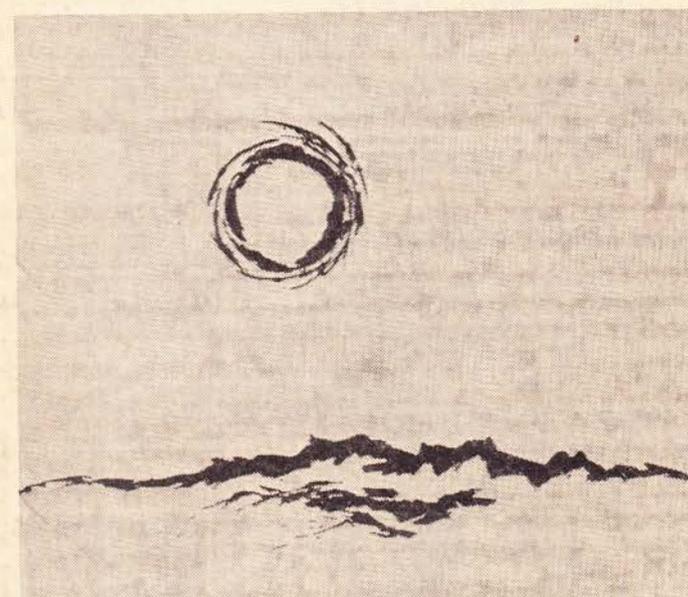
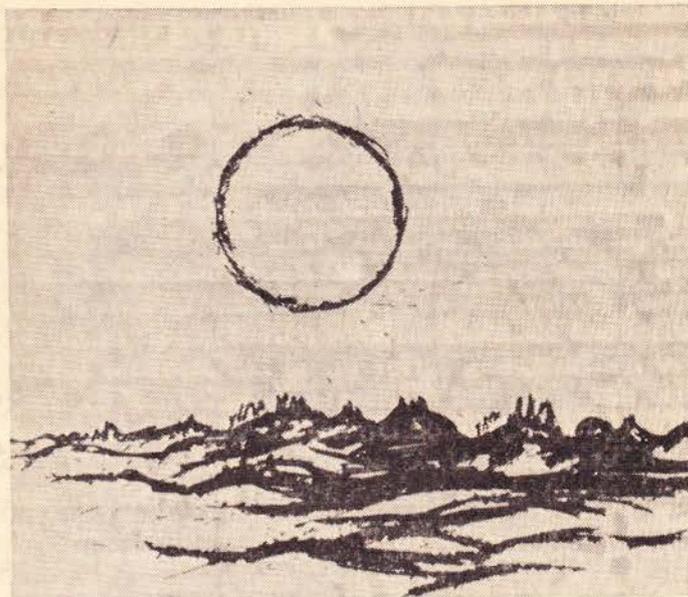
Met betrekking tot het visioen van 'de Schepper in actie' verloopt de ziens-akt dan aldus:

Op het moment waarop voor de ogen van de ziener 'de geestelijke monade' wordt geboren en door haar Schepper wordt uitgezonden, last zich in het visioen automatisch (krachtens een impuls van het verstandelijk mechanisme) een figuratief detail in: een zinnebeeldige Hand, aan welker vingertoppen bij elke goddelijke ademhaling een nieuw en ondeelbaar levensbeginsel ontspringt.

Juist de aanwezigheid van de 'Hand' in het totaalbeeld is dan een aanwijzing, dat het begrip 'Absoluut Handelen' (en — in het verlengde daarvan — 'menselijk medehandelen') zich met succes heeft gevestigd in de aanschouwende geest. Het is immers door de ziener zelve teruggekaats (reflexie). En aangezien een beeldend kunstenaar getrouwelijk uit de geest overneemt wat hij ziet, zou deze 'Hand' eveneens automatisch in het schilderij zijn terecht gekomen. Dat is echter een subjectieve bewering, die wij ten aanzien van het Scheppingsvisioen (nog) niet objectief met behulp van reproducties kunnen staven. ▶

vervolg van voetnoot 2:

dividu doet gelden en gevoelen, alsook op een aanspreekbaarheid van de zijde van de mens, waardoor — binnen één en dezelfde ontmoeting — subjeekt en Objekt (persoon en Opperpersoon) zich gelijktijdig in het Licht stellen. Een ontmoeting voorts, die de start betekent van de geestelijke activiteit welke omschreven pleegt te worden als 'het denkende Denken'.

oldenzaal

GESCHENKBON

G. Morselt fl.

Zoveel schitterende geschenken...
En evenzoveel verschillende smaken.
Geef een geschenkbond.

Blij met een geschenkbond
G. Morselt

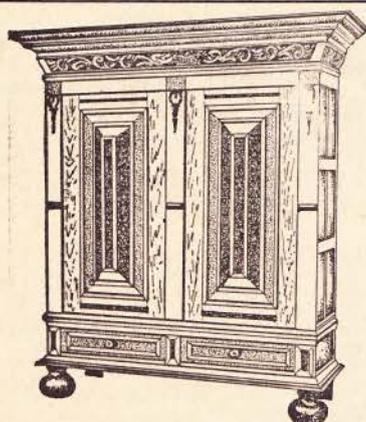
Voor
een deskundig uitgewerkte

C.V.-installatie

E. HEIDEMANN & Zn

Boterstraat 13-15, tel. 2077
Eekboerstr. 71, tel. 2708; b.g.g. 2349

OLDENZAAL

Door de eeuwen heen een meubelstuk, dat sfeer geeft in elk interieur. Permanente expositie in onze toonzalen van vele modellen Gelderse kussen- en rankenkasten

Smellink - Oldenzaal

Autobus-
onderneming
Oldenzaal

Lijndiensten

Oldenzaal - Denekamp - Grens - Nordhorn

Moderne touringcars

Uitgebreid reizenprogramma

In de zomermaanden elke dag tochten in Overijssel
en het Duitse grensgebied

Natuursteenbedrijf

Onclin

Schuttersveldstr. 10, Tel. 05410/4743, Oldenzaal
Specialiteit in Openhaarden, Hallen,
Vensterbanken, Grafwerken etcetera.

de zaak met meer

dan 150 toonkamers

ERRES PHILIPS

TELEVISIE

Ben Lansink Oldenzaal

Grotestr. 20 Tel. 2981

KIP

regelt Uw
schade

KIP

deukt Uw
auto uit

KIP

spuit Uw
auto

AUTOSPUITBEDR./UITDEUKINR.
Esstraat 6 - Tel. 2251 - Oldenzaal

voor keukens

Oldenzaalse Bouwmaterialen-
handel N.V.

BRÖCKING'S GROOTHANDEL

Richt van scheermes tot scheerstoel uw
kapsalon in. ➔ Eekboerplein 4, Oldenzaal

Antoon Hutten VOOR DE LOOP EN DE SLOOP

Van Opel, Ford en VW
alle onderdelen

Denekamperstr. 9, Tel. 2863
Sloperij Ootmarsumsestraat

DIVERSE PLAATSSEN

COOP. ZUIVELFABRIEK

De Eendracht
ROSSUM

Het beste adres voor alle zuivelproducten

Reis-art. en Lederwaren

GROBBE

Brinkstraat 46 - Tel. 1456 - Denekamp

**Speciale
reparatie-afdeling**
Antieke Uurwerken.

TH. BUDDE

JUWELIER-ANTIQUAIR
OOTMARSUM

Marktstr. 10 - Tel. 05419/261

DENKT BIJ HET OPLOSSEN
VAN UW PROBLEMEN

RUIMTEVERWARMING
OOK AAN AARDGAS

Gem. Energiebedr. Rijssen

RAIFFEISENBANK

'Kedingen'

te

Goor en Diepenheim
voor al uw bankzaken

WAVIN DEALER

P.V.C.-rioleringsbuizen, regenwateraf-
voerbuizen, draineerbuizen, kiezelbak-
ken, ontluichtingskappen, ontluichtings-
pannen, dakramen, Plastic folies, Pla-
stic schuimprofielen, Polyestergolfplaten
VOOR ALLE KUNSTSTOFFEN:

MORSELT

BOUWMATERIALEN C.V.

Industriestr. 8 - BORNE - tel. 05409/1166

GODDELIJKE UITDAGING

Het blijkt een natuurlijke reactie van de mens, 'het onbekende' op veilige afstand te houden. Heeft 'het onbekende' echter een eigen wil, dan zal het onophoudelijk druk blijven uitoefenen.

Kunstenaar Jacob Boots moet dat hebben geweten. Naar de berichten verluiden, trok hij zich in zijn laatste levensjaren meer en meer in eenzaamheid terug. Vele dagen, ontelbare uren bracht hij door aan het strand, reikhalzend uitziend naar de zon, die onze planeet verlicht. De typische kenmerken, die hij zoekt buiten zichzelf, vallen echter alleen de persoon toe. Het geheim van het Licht schuilde niet buiten hem, doch in zijn geest. 'Buiten' in de betekenis van *buiten bereik*) was vooralsnog het begrip van de nieuwe dingen. Zijn konflikt had duidelijk te maken met de tegenstelling tussen een transcendentale visie en een pantheïstisch gedrag.

Boots droeg onmiskenbaar een transcendent godsbeeld in zich mee. Maar wat er mee aan te vangen? Onder de druk van boven verouderde hij zienderogen. Zelfs zijn boezemvriend de poëet heeft hem — gezien de inhoud van het hierboven afgedrukte gedicht — niet voldoende mogen begrijpen.

Jacob Boots worstelde met een religieus probleem. Een uitgebreide collectie schilderijen levert daarvan het overtuigende bewijs.

Wat zou een reële oplossing van dit probleem in elk geval hebben moeten inhouden? Natuurlijk datgene, dank zij hetwelk men kan leven-met-het-Mysterie.

Daarvoor zou allereerst *het geziene* onder woorden moeten worden gebracht. Zelfs het meest onbekende wordt bekend, als het een naam blijkt te hebben.

Het geziene 'verwoorden', want juist het woord knoopt relaties aan en legt verbindingen. Het woord leidt tot gemeenschap. En in gemeenschap beluistert men ook Hét Woord; (*Fides ex auditu: 'het Geloof is uit het gehoor'*).

Op de tweede plaats vraagt 'leven-met-het-Mysterie' om een praktijk. De gerechtvaardigde eisen van *Godsdienst* doen zich gelden. Alsook de gerechtvaardigde eisen van de *dienst* aan het samenleven. Maar wij schaamden ons om te zeggen: 'Kom, *het is de hoogste tijd om te aanbidden.*' En: 'laten we *aanzitten aan Tafel om het Mysterie in gemeenschap te vieren.*' En: 'laten we ons wijden aan een *taak*'.

Jacob Boots leverde zich uit aan het Mysterie in ruil voor het Verlossende Woord.

J. W. M. Gigengack

[Expositie Jacob Boots, galerie 'de Pook', Hengelo]

UIT STAD EN STREEK

OPGRAVINGEN STIFTSKERK WEERSELO

WEERSELO — Onder leiding van drs. A. L. Hulshoff, directeur van het Rijksmuseum Twente, zijn deze maand opgravingen verricht rondom de Stiftskerk te Weerselo. Er zijn fundamenten blootgelegd van het in 1523 afgebrande en ingestorte deel van dit godshuis; (volgens de kroniek van het klooster Albergen hebben de Geldersen in genoemd jaar de Stiftskerk van Weerselo verwoest). Voorts zijn aan de lange zijde van de kerk enkele fundamenten blootgelegd die vermoedelijk deel hebben uitgemaakt van een gang of omloop rondom de kloostertuin, waar nu nog het zware geboomte staat.

[Bij een bodemonderzoek in 1971 vond drs. Hulshoff nabij de Stiftskerk de fundamenten van een voormalig Stifthsuis, waarin na de reformatie ongetrouwde adellijke juffers een toevlucht zochten uit het wereldse gebeuren.]

OPGRAVINGEN GRAFVELD MANDER

MANDER — De opgravingen in de Manderstreu bij Mander, die in mei van dit jaar door dr. C. C. W. J. Hijzeler werden hervat, hebben geleid tot de vondst van 'n praehistorische grafkelder, bestaande uit een verband van veldkeien met een afdekking van hout. Het is voor het eerst in West Europa dat een met planken afgedekte grafkelder uit de steentijd is gevonden. Uit een ander graf kwam in het zand de lijkschaduw te voorschijn van een mens uit de bronstijd met een lichaamslengte van 1.80 meter, hetgeen niet uniek maar wel bijzonder is. Verder werd uit een crematiegraf een potje opgedolven en vond dr. Hijzeler nog een kralensnoer van barnsteen en brons.

GEEN GIROKANTOOR IN ENSCHEDE

ENSCHEDÉ — Het derde girokantoor in ons land zal niet te Enschede worden gevestigd, zoals werd bericht in ons nummer van februari dit jaar. Ofschoon de directies van girodienst en PTT in den Haag aan burgemeester mr. A. J. Vleer van Enschede persoonlijk de keuze van Enschede als vestigingsplaats hadden bevestigd, is de beslissing achteraf gevallen ten gunste van Leeuwarden.

Actie Nationaal Bureau voor Reclassering
20-26 september

CITAAT

Weten de mensen wel wat ze elkaar aandoen?

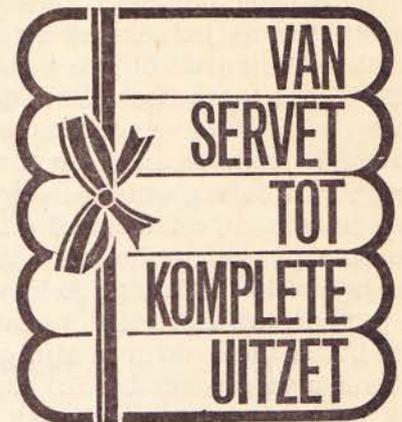
(Simon Vinkenoog in Voorlopige Hechtenis)

GENTLEROY VOOR VRIJETIJD- KLEDING

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN
GEBR. VAN HEEK N.V. ENSCHEDE.

JORZOLINO

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN
JORDAAN-TER WEEME N.V. HAAKSBERGEN

ERICA-SERVICE

Doe het zelf en maak van uw tuin een LUSTHOF. Kosteloos maakt ERICA voor U een grondplan. Vraagt inlichtingen.

VéGé

voor ^U/_W levensmiddelen

guller met zegels.. guller met guldens

Op VéGé-artikelen steeds
10 % kort. in geldzegels

N.V. Aanneming-Mij. vh.
H. W. TE PAS

Enschede

Burgerlijke en Utiliteitsbouw
Gewapend Betonbouw
Grond- Water- en Wegenbouw

Hannink

Timmerfabriek NV

Hengelo (O.) — Tel. 13701

Levering van:

kozijnen, ramen, deuren, trappen
enz. voor utiliteits- en woningbouw

TIENDE JAARGANG TWENTSE
POST [TIEN JAAR DOKUMEN-
TATIE OVER TWENTELAND].

VOLKSWAGEN

Onderhoud · Service · Verkoop

AUTO-
BEDRIJF

HUISKES NV

Deldenerstr. 134

Hengelo

SPAR

C.L.V. LANDBOUWERSBELANG

Haaksbergen

C.L.O.-mengvoerders

Ruwvoerders

Brandstoffen

Wij verzorgen:

een avond vullend

kleurenfilm-programma

over Twente

FOTOPRINS, Tuindorpstr. 28, Hengelo

Coop. Landbouwvereniging

— West-Twente —

met vestigingen te
MARKELO en GOOR

Mengvoerders onder C.L.O.-
contrôle, Meststoffen, Brand-
stoffen, Bestrijdingsmiddelen.

ADVERTEREN IS ETALEREN

Schoenen en reparaties Marktstraat 19
Hengelo

SJOERD van der LAAN